

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Claire Bidwell Smith
THE RULES OF INHERITANCE

Copyright © Claire Bidwell Smith, 2012

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Hudson Street Press, a member of Penguin Group (USA) LLC, a Penguin Random House Company.

Translation Copyright © 2016 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-01707-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

KLER BIDVEL SMIT

PRAVILA
ŽIVOTA

Preveo Vladimir Nikolić

Beograd, 2016.

*Mojoj majci i mom ocu – osećam samo veliku
zahvalnost za sve ono što sam nasledila od vas.*

Prvi deo

Poricanje

Postoji izvesna milost u poricanju. Priroda na taj način dopušta da se na nas svali samo onoliko koliko možemo podneti.

Elizabet Kibler Ros

Prvo poglavlje

GODINA 1996, IMAM OSAMNAEST GODINA.

Očev glas jedva se čuje preko telefona. Stojim u telefonskoj govornici u podnožju stepeništa u Internatu Hauland. To mi je prva godina na koledžu.

Kler, govori, majka ti je opet u bolnici.

Utorak je. Majka me je pre samo dva dana posetila, a ja sam mentalno zbunjena zašto je u bolnici.

Čuješ li me, Kler?

Udišem duboko.

Evo me, tata.

Slušaj, ne znam kako da ti kažem... Lekari misle da ne postoji ništa više što mogu da urade. Rak je u odmakloj fazi.

Kako to misliš?

Ne sviđaju mi se te reči „odmakloj fazi“. Evociraju sliku broda izgubljenog na moru.

Dok slušam kako mi otac prepričava detalje majčine posete bolnici, u glavi mi se ubrzano premotava prošli vikend, a prizori se munjevito smenjuju u zamagljenom nizu.

Majka je stigla u petak. Vozile smo se krivudavim planinskim putevima, Vermont nam je obema bio poput neke strane države, jesenje drveće nalik eksplozijama plamena – narandžasto, zlatasto i

tamnocrveno. Između nas dve vladala je uvrnuta tišina, jaz koji nije postojao nikada ranije.

Dva meseca provedena na koledžu najduži su period u životu koji smo provele razdvojene.

Majka se iz petnih žila trudila da smanji tu distancu, ponašajući se veselo, a i sama sam pokušala da popunim praznine pričajući joj o predavanjima i cimerki Kristini. Te večeri smo obedovale u italijanskom restoranu. Naručila je dve čaše vina, dozvolila mi da popijem jednu. U prostoriji je dvoje-troje studenata sedelo sa roditeljima, a ja sam se bez nekog pravog razloga osetila posramljeno zbog svih nas.

U subotu smo se prošetale po kampusu, čije bele drvene zgrade i talasasti zeleni brežuljci kao da su izašli sa razglednice Nove Engleske. Pokazala sam joj profesora poezije, starog hipika sa raščupanom bradom, i momka koji mi se sviđa, Kristofera. Sa stepeništa sale za ručavanje gledale smo kako Kristofer prebacuje nogu preko sedišta starog motocikla i šutira vozilo ne bi li ga pokrenuo.

Ima devojkju, kazala sam mami.

Naravno, rekla je. Gledala sam kako ga posmatra, znajući da joj je već poznata takva vrsta momaka.

Tog popodneva otišle smo u šoping, a ona mi je kupila košulju i par bakandži. U predstojećim mesecima grčevito ću se držati za tu košulju kao da sam marila za majku tog vikenda, kao da mi je zaista bilo drago zbog njene posete. Kao da nisam želela da što pre ode kako bih mogla da nastavim sa svojim životom.

Kako je vikend odmicao, majka je postajala sve slobodnija sa mnom. Dopustila mi je da je ignorišem, dozvolila mi je da pušim u njenim iznajmljenim kolima, a drugog dana pozvala je moje prijatelje s nama na večeru. Izgledalo je kao da očajnički želi da je pustim u moj život.

Ali ja sam tek nedavno otkrila kako da budem bez nje. Zašto bih želela da je opet pustim u moj život?

U nedelju sam je gledala kako odlazi, grizući se za usnu, osećajući krv na jeziku od siline ugriza.

To je bilo pre dva dana.

Uključujem se u ono što mi otac priča preko telefona. Nešto o palijativnoj nezi.

Pravila života

Čekaj, čekaj, kažem. Ponovi mi to.

Jutros se srušila u spavaćoj sobi, zlato. Nisam ništa mogao da učinim.

Zamišljam majku u jednoj od njenih dugačkih iv sen loran spavaćica u spavaćoj sobi u Atlanti. Zamišljam kako se moj vremešni otac saginje da bi joj pomogao da se popne nazad na ležaj.

Ali prekjuče je bila ovde, govorim mu.

Znam da jeste, zlato. Znam.

Mesecima kasnije, nakon što je umrla, otac će mi reći kako misli da je smogla tu poslednju snagu samo da bi me posetila. Kazaće mi da, nakon što je videla da sam se snašla u novim životnim okolnostima, napokon može da me ostavi na miru.

Lekari su preporučili palijativnu negu, kaže mi.

Šta je palijativna nega?

Otac ćuti.

To je kada te iz bolnice puste kući da umreš, govori naposletku.

U tom trenutku sve postaje veoma mirno. Klinci se smeju u zajedničkoj sobi. Televizor je uključen, a ja čujem zveckanje čaša. Uzimam letak zalepljen na zid, vučem jedan kraj hartije sve dok se ne odlepi, posmatram kako lebdeći pada na pod.

Otac zove još nekoliko puta te nedelje. Najpre da mi kaže da je mama kod kuće i da je uz nju medicinska sestra. Potom da mi kaže kako se oseća bolje, da se ne brinem. Zasad treba samo da nastavim dalje sa školom.

Mogu li da pričam sa mamom?

Ne sad, zlato. Spava.

Oba puta kad me otac zove – ona spava.

Top vikenda Kristina i ja odlazimo u Njujork sa dva tipa iz našeg internata. Obojica se zovu Dejv. Jedan ima bogatog oca i vozi skupocen crveni džip. Grčevito se držim za šipku dok oštro krivuda kroz Menhetn. Drugi Dejv je anarhista. Izgovara rečenice kao što je „Jebeš državu“, a ja klimam glavom, plašeći se da se složim s njim, ali još više se bojeći da se ne složim.

Dejv sa bogatim čaletom te noći nas vodi u džez bar u Grinič Vilidžu. Lokal je majušno zadimljeno mesto, a mi se svi zajedno tiskamo u jedan ugao. Nikad ranije nisam radila ništa slično tome

– posećivala barove, noću jurcala po velikom gradu. U isti mah osećam se oduševljeno i prestrašeno.

Bogati Dejv odjednom se naginje ka nama i uzbuđeno nam šapuće: Bog te mazô. Ono je Sesil Tejlor.

Gledam preko prostorije u starog crnca koji trupka nogom u ritmu muzike. Tokom noći moj pogled će se ko zna koliko puta vraćati na njega, upijajući njegovu krhku telesnu građu i duboko izborane ruke. Iako se nalazimo u istoj prostoriji, čini se kao da smo u različitim univerzumima.

Kasnije te noći nepozvani upadamo u nečiji stan izvan grada, a ja završavam u krevetu s anarhistom Dejvom. Ljubi me i vaćari preko košulje. Hrapavim glasom šapuće mi u uvo da će mi pomoći ako ja pomognem njemu. Grčim se iznutra i okrećem mu leđa, tonući u san uz njegove groktaje nezadovoljstva. Zaklinjem se da se nakon ove večeri neko vreme neću petljati s momcima. Anarhista Dejv je šesti ili sedmi tip s kojim sam se ljubakala u zadnjih nekoliko meseci i ništa dobro nije proisteklo iz toga.

Kad se javim kući u nedelju uveče, otac konačno daje slušalicu mojoj mami.

Glas joj je promukao. Kaže mi da je u postelji.

Pričam joj o putovanju u Njujork, a ona mi kaže da su ona i njen prvi muž, Džin, džez muzičar, kada su se preselili u Njujork, mesec dana spavali na kauču Sesila Tejlora.

Ne govorim joj da sam druge noći delila krevet sa anarhistom.

Naredne dve nedelje od majke nisam dobila ni paket ni pismo. Tokom prvih nekoliko meseci studiranja, svaki put kad sam proveravala poštu, nešto me je čekalo u sandučetu. Majka je insistirala da ostanemo povezane. Bila je nervozna zbog toga što sam toliko daleko, iako joj se sviđao koledž koji sam izabrala.

Grad Marlboro smešten je na vrhu planine u južnom Vermontu, daleko od mog rodnog grada, Atlante. U njemu je svega 250 studenata. Većina njih su pisci, umetnici ili muzičari. Roditelji su im sjebani, potiču iz različitog okruženja, nemaju pojma ko su.

Pravila života

Živim u Haulandu, dvospratnom muško-ženskom internatu koji udomljava dvadeset studenata. Čak su i kupatila mešovita, a ja se tuširam kasno noću, prolazeći kroz hodnik na vrhovima prstiju, štrecajući se na zvuk vode koja prska po hladnoj plastičnoj zavesi. Kristina je jedina osoba u studentskom gradu rodom iz obližnjeg gradića, jedina meštanka u mnoštvu bogate dece koja dolaze iz bogatih predgrađa Konektikata i kalifornijskih prigradskih naselja.

Uglavnom se dobro uklapam u Marlboro. Malčice sam uvrnuta i pomalo eklektična, poput nezadovoljne prigradske šiparice. U srednjoj školi u Atlanti bila sam školska pesnikinja. Provodila sam sate u pisanju dugih i zebnjama ispunjenih stihova o dečku ili majčinom raku. Pušim kamel lajts i prilično sam odvažna.

U osamnaestoj sam visoka i mršava. Moju garderobu predstavlja kolekcija belih majica kratkih rukava sa V-izrezom, koje kupujem u pakovanjima u muškom odeljenju robnih kuća. Nosim farmerke i vojničke čizme, crne grudnjake koji se vide kroz tanke majice kratkih rukava. Kosa mi pada preko ramena, ofarbana u tamnocrvenu boju, koja ističe moje plave oči. Dve nedelje pre nego što sam otišla na koledž, legla sam na kauč majstora za tetovažu i pustila ga da mi zarije iglu u nos. Sad nosim sićušan srebrni pirsing u rupi koju je tamo napravio. Mislim da će mi sve to pomoći da se izdvajam od ostalih na koledžu, ali zapravo se savršeno uklapam.

Zasad volim što sam u Marlboru, volim što sam daleko od drame mojih srednjoškolskih prijatelja u Atlanti, daleko od majčinog raka i tužnih očevih pokušaja da izdržava našu malobrojnu porodicu. Volim lišće koje menja boju i pešačenje uzbrdo do biblioteke, gde satima čitam poeziju XX veka. I premda se, spolja, stidim toga, volim svoj posao peračice sudova posle večere u sali za ručavanje. Volim duh zajedništva sa ostalim studentima koji balansiraju između studiranja i življenja života punim plućima. Volim koliko umem da se razbesnim. Pokušavam da ih impresioniram tako što cirkam pivo dok radim i što petom spljeskam limenke za kantu za recikliranje.

Doduše, nikoga ne zavaravam.

Prolazi još jedna sedmica. Otac me zove svakog dana da mi saopšti novosti o majčinom stanju.

Hoćeš li da se vratim kući? Pitam ga to svaki put.

Ne još, zlato. Tvoja mama i ja razgovarali smo o tome. Želimo da zasad ostaneš u školi.

Klimam glavom i pokušavam da ignorišem klupko sumnje koje mi se odmotava u stomaku.

U školi gledam svoja posla, redovno kasnim na predavanja poezije ponedjeljkom ujutru, posle večere gazim konzerve izvan sale za ručavanje, noću cirkam viski u zajedničkoj sobi s ostalim noćobdijama. Zahladnjuje i lišće opada, klizeći preko kampusa u velikim nanosima.

Pokušavam da se usredsredim na predavanja, ali to nije lako. Imam problema sa seminarskim radom iz kulturne istorije. Čini se da ne mogu da uobličim pasuse, da formulišem rečenice kojima bih podržala svoju tezu. Pišem u krugovima, ništa ne govoreći. Konačno, jedne noći idem ka zgradici gde rade mentori za pisanje. Na spratu se potpisujem na tablu sa štipaljkom i upisujem ime u poslednje preostalo polje: 23.00.

Vraćam se u spavaonicu, do poruke na vratima da me je zvao otac. U prizemlju, u telefonskoj govornici, glas mu zvuči rezignirano.

Stanje joj se ne popravlja, priča otac. Ovdašnji lekari kažu da ne mogu uraditi ništa.

Sledi pauza. Iznenada mrzim tu telefonsku govornicu, mrzim metalnu stoličicu na kojoj sedim, taj glupavi poster na zidu koji uvek štrpkam.

Otac nastavlja da priča: Našao sam bolnicu u Vašingtonu sa doktorom koji je voljan da je operiše. Vredi pokušati, kaže.

Slušam ne progovarajući. Više ne znam u šta da verujem. Majka je bolesna već pet godina. Još otkako su lekari prvi put postavili dijagnozu raka debelog creva, kada sam imala četrnaest godina, naši životi su bili ringišpil operacija, hemioterapija i pažljivo istraženih alternativnih metoda lečenja.

Promenio sam tvoju avionsku kartu za Vašington za narednu nedelju umesto da se vratiš kući za Dan zahvalnosti, saopštava mi otac.

Slušam još neko vreme, a njegove reči se dižu i padaju na mene kao talasi.

Nakon što okonča razgovor, vraćam se u svoju sobu i ležem na krevet. Osećam se prikleštena tamo, kao insekt.

Posle izvesnog vremena, bacam pogled na sat. Skoro je jedanaest. Sakupljam knjige i idem nazad u centar za pisanje. Usamljena sijalica sija u sobi na spratu. Stepenice škripe dok se penjem tamo.

Mentor je apsolvant po imenu Mišel. On je Frankokanađanin i njegovo ime se izgovara *Mi-ŠEL*. Izgovaram to naglas nekoliko puta, a on me ispitivački gleda.

Nikad ranije nismo razgovarali, ali sam ga viđala u sali za ručavanje. Primetila sam njegovu visinu, ugao njegove vilice, plave oči. Zgodan je, ali se čini kao da to ne zna. Nosi stari sako s pohabanim laktovima. Ima nečeg u vezi s tim sakoom. Nije nalik onima kakve bogata deca kupuju u prodavnicama polovne odeće. Sako je stvaran. To je najbolje što sebi može da priušti.

Sedam naspram njega i guram seminarski rad preko stola. Stidim se. Znam da je loše napisan. Znam da je Mišel cele noći čitao tuđe radove i da svakako želi da ide kući.

Čutke sedim dok on čita i zurim kroz prozor u sneg i parkirane automobile. Razmišljam o majci, o tome kada ću je sledeći put videti, o još jednoj bolnici s kojom ćemo se svi dobro upoznati.

Odjednom – plačem.

Mišel podiže pogled sa mog rada i sužava pogled. Čuti.

Majka mi ima rak, izleće mi. Ide u bolnicu u Vašingtonu. Treba da idem tamo za Dan zahvalnosti, umesto kući. Otac kaže da će ona umreti.

Svesna sam svog glasa, mladog i grlenog. Ne znam zašto mu govorim sve ovo, ali je dobar osećaj izgovoriti sve to naglas.

Mišel spušta moj rad na sto. Ostaće tamo, zaboravljen. Nekako ću ga naredne sedmice završiti i predati.

Moj otac se ubio pre godinu dana, prozbori u odgovor.

Jednostavno to kaže. Ne bez emocija, ali kao da ne može podneti da nastavim dalje da govorim ne znajući to.

Rečenica visi u vazduhu između nas.

Soba je naelektrisana. Kao da se dodirujemo, iako to ne činimo.

Mišel ponavlja: Moj otac se ubio.

Posle toga naš razgovor se odmotava kao klupko. Sedimo za stolom narednih nekoliko sati, dugo nakon zatvaranja centra, pričajući, naginjući se napred na stolicama. Mišel mi priča o njegovom ocu.

Ja njemu govorim o mojoj majci. Ponekad smo stidljivi, a naše oči istražuju ćoškovne prostorije. Drugih trenutaka smo pak bestidni, a soba pucketa od čudne energije koju smo stvorili.

Danas je rođendan mog oca, govori Mišel. Baš sada, noćas.

Govori mi to u ponoć, a onda zajedno gledamo kako mala kazaljka starog časovnika na zidu klizi u novi datum sa čujnim škljocajem.

Sada je moj rođendan, kaže.

Rođendani su nam dan za danom, nastavlja da govori. Kad smo živeli u različitim vremenskim zonama, otac bi me pozvao kada je ovde bilo jedanaest sati, a tamo ponoć. Tokom tog jednog sata delili smo rođendan.

Zanemela sam od strahopoštovanja. Ne uspevam da smislim bilo šta da kažem.

Mišel počinje da plače, a ja gledam kako mu suze kaplju na džemper. Taj momak koji je maltene odrastao čovek, skoro neznamac, počinje da plače.

Kaže mi da nikada nikome nije ispričao sve to, da nikad nije zaplakao za ocem, nijedanput u toku čitave prošle godine.

Čutim, čudeći se moći koju posedujemo da nam se neka osoba otvori.

Ostajemo budni celu noć, razgovarajući. U nekom trenutku prelazimo u praznu salu za ručavanje. Uvek je otključana, a džinovske posude sa žitnim pahuljicama i mleko celu noć su na raspolaganju studentima. Punimo činije muslijem i sedamo jedno naspram drugog, ali hrana ispred nas je sporedna misao.

Mišel mi govori sve što bi želeo da je ispričao svom ocu. Strogo insistira da ne napravim istu tu grešku sa mojom majkom.

Moraš da joj kažeš sve sada. Možda ti se neće pružiti druga prilika. Naginje se napred, a njegove plave oči me svrdlaju.

U redu, klimam glavom.

Dok sedim tamo preko puta Mišela, stvarno mislim da hoću. Osećam se osnaženo i puna energije. Osećam se budno, živo i odlučnije nego ikad ranije. Pre te večeri majčin rak je izgledao kao nešto što se naprosto dešava svima. Ali Mišel je učinio da se osetim kao da mogu odigrati neku ulogu u predstojećim događajima.

Pravila života

Satima kasnije, kad zora zarudi, ležim budna na svom krevetu na sprat i u mislima premotavam događaje od te večeri. Mišelova uputstva, njegove pažljive i važne rečenice lebde preko mene sve dok nisam prekrivena njima, plitko dišući kroz usta.

Ali ono što ne shvatam jeste da, bez obzira na to kako se osećam u ovom trenutku, ne verujem da će mi majka umreti.

Tokom sledeće dve nedelje Mišel i ja smo nerazdvojni. Otvorili smo nešto, otključali vrata, prešli preko praga. Ali postoje granice onoga kuda idemo jednom kad se nađemo unutra.

Čvrsto sam rešena u nameri da ostanem verna svom zavetu čednosti posle gađenja koje sam osetila s anarhistom Dejvom, i obaveštavam Mišela o tome drugog dana našeg druženja. Smesta žalim zbog te odluke, jer sve što želim da uradim jeste da zarijem glavu u njegov vrat, da osetim njegove ruke u svojoj kosi.

Jednog popodneva poziva me u njegov stan. Apsolvent je i ne živi u studentskom gradu. Vozi stari izlupani automobil i dolazi po mene kasno ujutru.

Vožnja do Bratlbora, grada u podnožju planine, traje otprilike dvadeset minuta vijuganja po ostrim krivinama, usporavana povremenim kamionom za prevoz drvene građe. Dokono čavrljamo na prednjem sedištu, skućenom prostoru koji nam stvara neočekivanu intimnost.

Mišel živi u visokoj zgradi u centru grada. U osamnaestoj, ne znam mnogo ljudi koji žive u stambenoj zgradi. Njegov jednosobni stančić sastoji se od velike sobe sa starim bračnim krevetom kao centralnom tačkom. Stojimo u središtu prostorije, ćutke, a ja se trudim da smislim nešto da komentarišem, ali mi pogled pada samo na mišiće na Mišelovom vratu, njegovu vilicu i način na koji mu se kosa blago talasa iza ušiju. Oči su mu tužne, usne pune.

Prošetajmo se, predlaže mi.

Hodamo po Glavnoj ulici i ulazimo u jedinu knjižaru u gradu, u kojoj se prodaje mešavina novih i polovnih knjiga. Prelazim vrhovima prstiju preko hrbata sa naslovima, zastajkujući tu i tamo,

i pokušavajući da se opredelim koju knjigu da izvučem sa police da bih ga impresionirala.

Mišel pak bez ikakvog oklevanja izvlači naslov za naslovom, a ja pravim spisak u maloj beležnici koju uvek nosim unaokolo sa sobom. Mišel je pisac. Skoro da je završio prvi roman. Napisao je desetak priča. Isuviše je pedantan u vezi s njima, češljajući kroz reči poput hirurga uplašenog da ne ostavi nešto u telu pacijenta.

E. Eni Pru. Izgovara to ime istim strogim tonom koji je koristio kad je govorio o mojoj majci. Godinama kasnije pročitacu recenziju njegovog prvog objavljenog romana u kojoj ga recenzent poredi sa Pruovom i, ne znajući, daruje mu najlepši mogući kompliment.

Majka postaje nema dadilja tih popodneva provedenih sa Mišelom, njeno ugroženo bitisanje razlog zašto provodimo vreme zajedno. Ona je tema kojoj se vraćamo kada seksualna napetost između nas dostigne vrhunac. U kafeteriji, njegova šaka staje na donjem delu mojih leđa, a oboje se ukipljujemo. Mišel sklanja ruku. Ponovo dišemo.

Pa, kada odlaziš za Vašington? Pita me.

Posle kafeterije, idemo u supermarket „Sekač cena“. Mišel puni korpu jučerašnjim hlebom, uljubljenim limenkama supe. Nikad ranije nisam bila u takvoj prodavnici. Tada mi pada na pamet da nema nikoga da mu plaća kiriju, da nema kreditnu karticu kojom može da kupuje namirnice, poput one koju je meni dao otac.

Šetamo pored reke, na smenu noseći kesu s namirnicama. Vodimo računa o tome da nam se ruke ne dodirnu kada jedno drugom dodajemo kesu. Stajemo ispod mosta.

Šta želiš da postigneš u životu?

Želim da budem pisac, odgovara mi.

Ti jesi pisac.

Nisam još, kaže.

Ne pita me šta želim da radim sa svojim životom. Želim isto što i on, ali mu to ne govorim.

Ponovo smo u njegovom stanu, jedemo supu i hleb, sedeći na gajbicama od mleka. Kad dođe vreme da pođem, stojimo nadomak vrata. Prijateljica iz škole odbaciće me nazad u internat i čeka me.

Mišel i ja pažljivo krećemo jedno ka drugom, i u jednom fluidnom pokretu uzima me u zagrljaj. Tako je visok, širok i topao. Želim da

upuzim u njega i tamo zaspim. Dugo stojimo zagrljeni. Okrećem lice prema njemu, udišući njegov miris, sa usnama na njegovom vratu.

Ljubim ga tamo. Ne mogu da odolim.

Blago se povlači unazad. Znam da traži dozvolu da me poljubi.

Ali ja se nežno odvajam od njega i izlazim iz stana.

Sutra odlazim u Vašington.

Prve noći u bolnici gorim od Mišelovih reči. Sedim na ivici majčinog bolničkog kreveta. Nisam je videla još od roditeljskog vikenda. Izgleda gore nego ikad.

Majka je nekad bila veoma lepa žena, visoka, graciozna i privlačna, sa savršenom platinastoplavom kosom koja joj je padala na ramena. Muškarci su za njom okretali glave i nakon što je prešla pedesetu. Ali sada joj je koža siva, lice ispijeno, a cevčice joj vijugaju iz nosa, nestajući pod čaršavima. Koža na rukama joj visi kao ofucani peškiri na konopcu za sušenje veša.

Operisali su je pre nešto više od nedelju dana. Doktor joj je u potpunosti izvadio debelo crevo i napravio kolostomsku vrećicu tako što je provukao deo creva kroz otvor u njenom trbušnom zidu. To stvara novi put za fekalije koje napuštaju telo.

Vrećica visi sa kuke na bolničkom krevetu. Vodim računa da je ne šutnem vrhom čizme.

Majka podiže ruku i dodiruje svoju kosu.

Šišala si se, kažem.

Ona klima glavom, pipajući kratke vlasi.

Izgleda li grozno, pita me. Zapliće jezikom, kao da je pijana.

Ne, samo je drugačija, odgovaram.

Ruka joj pada nazad na čaršav, sklapa oči.

Sa oštrim ubodom griže savesti, shvatam da mi nedostaje.

Majka je imala četrdeset godina kad me je rodila. Upoznala je mog oca u poznim tridesetim, do tada je već dvaput bila udata, ali nikad nije imala decu. Čak i u osamnaestoj znala sam da je izlila svu svoju energiju u moje odgajanje, kao da bi, dajući mi toliki deo sebe, nekako mogla da izbriše greške iz svoje prošlosti.

Mama, moram nešto da ti kažem.

Otvora oči i polako pronalazi moje.

Nikad nismo pričale o tome. Šta bi bilo ako bi umrla. Bolesna je već četiri godine, a nikad nismo govorile o tome. Ne znam odakle da počnem.

Mama, kažem joj, samo želim da znaš... Počinjem, ali ne mogu da završim.

Šta to želim da zna? Mišeloze reči mi odzvanjaju u ušima, ali to su njegove reči, a ne moje.

Nikad neću stati, mama. Izgovaram to naposljetku, a suze izviru kao zvezdice u oglovima mojih očiju.

Nisam sigurna na šta tačno mislim, ali želim da ona zna da ova strast koju imam za životom – da to neće nestati, da neću dozvoliti da je bilo šta porazi. Zurim u metalni lanac iza njenog kreveta koji uključuje svetlo.

Ne mogu da gledam u nju.

Ona mi klima glavom, očiju bleštavih od bola. Znam, kaže.

Blebećem još neko vreme, a kad je sigurna da sam završila, sklapa oči, naslanja se leđima na jastuk.

Ja sedim čekajući, dišući kroz usta, kao da sam ostala bez daha.

Naposletku otvara oči.

Kler.

Mislim da će me tešiti, ali to nije ono što potom sledi.

Možeš li da mi pomogneš sa ovom noćnom posudom?

Pokazuje rukom na malu plastičnu činiju na stočiću pored kreveta.

Bledim, ali klimam glavom.

Nelagodan je pokušaj da joj pomognem. Sklanja ćebe u stranu i podiže zadnjicu sa kreveta da gurnem gusku ispod nje. Ne znam jesam li to uradila kako treba, ali ona već mokri, a ja čujem kako mokraća pljuska po plastici.

Ječi dok piški, a zvuk se spušta preko mene kao jeza.

Dani dolaze i prolaze posle toga. Šetam po hodnicima, pamteći plan bolnice. Dobra sam u tome. Posećujem bolnice od četrnaeste godine. Postoji hladan, mrtav vrt, gde stojim minutima, duvajući oblačice duvanskog dima u vazduh, udarajući palcem u čizmi u betonsku žardinjeru.

Sedim u njenoj sobi već satima, zavaljena u naslon fotelje, pazeći da ne poremetim kolostomsku vrećicu. Na televiziji prikazuju teniski meč. Majka gleda sa slabom koncentracijom, otvorenih usta, suvih i ispućalih usana. Nekada je bila pravi fanatik kad je reč o tenisu. Ruke su joj svakog leta iz meseca u mesec postajale sve jače i tamnije. Noću bi se žalila na svoj bekhend, prepričavala detalje meča od tog dana u kantri klubu.

Moja tetka Pem iznenada ulazi u sobu, prekidajući moje sanjarenje. Ona je mamina mlađa sestra. Njihov odnos oduvek je bio komplikovan, napajan suparništvom, ali se čini da su trenutno to ostavile po strani.

Majka joj se slabašno osmehuje.

Sali, kaže Pem sa blistavim osmehom. Ponaša se prema majci kao da se ništa nije promenilo, a ja joj istovremeno zavidim na toj sposobnosti i ogorčena sam na nju.

Oh, skroz si suva, dušo, govori. Da te dovedemo u red.

Pem uzima malu tubu vazelina i razmazuje mast po majčinih ispućalim usnama. Majka stiska usne, nalazi snage za još jedan osmeh.

Daj da vidimo ova stopala, kaže Pem podižući čebe. Oh, kladim se da možemo srediti i njih.

Uzima bočicu losiona i počinje nežno da masira majčina stopala. Majka sklapa oči.

Ćutke gledam sve to iz fotelje. Volela bih da mogu da uradim sve to za nju. Ali ne mogu. Istina je da se gadim majčinog tela. Istina je da ga se užasavam.

Ne mogu da se otresem ideje da ona truli iznutra, poput nekog voća, mestimično modra i otečena. Plašim se da je dodirnem. Nedostaje mi njena lepota, nedostaje mi njena preplanula zategnuta figura. Muka mi je od šavova i kolostomske vrećice. Ne sviđaju mi se njene ispućale usne ili njena krastava stopala. Ovo stvorenje nije moja majka.

Kasnije, medicinska sestra dolazi da je okupa. Pomaže majci da ustane iz kreveta, širi peškir po podu da majka stane na njega. Razvezuje majčin penjoar, baca ga u čošak.

Moja majka je naga, telo joj je pogrbљeno, koža joj visi. Mogu da vidim kosti u njenoj kičmi kako se spuštaju niz leđa. Medicinska sestra prelazi sunderom preko njih. Sedeći na fotelji, još čvršće privlačim kolena ka grudima.

Kler Bidvel Smit

Medicinska sestra pruža majci topao vlažan ubrus, a majka ga stavlja između nogu. Gleda u mene.

Ovde živimo, Kler.

Ne znam na šta misli. Nepomična sam kao statua, snagom volje pokušavam da sprečim dešavanje tog trenutka.

Želim da idem kući, ali više ne znam gde je to.

Želim moju majku natrag, ali znam da nje više nema.

Ne želim da se sećam nijednog dela svega ovoga, ali znam da hoću.

Sutradan, otac i ja se priključujemo šaćici drugih porodica u sobi za konferencije bez prozora na onkološkom odeljenju na večeri za Dan zahvalnosti. Mrljavim ćuretinu na kartonskom tanjiru dok slušam kako ostale porodice pričaju o tome koliko su zahvalne na tome što su njihovi voljeni još živi.

Zahvalna sam ovdašnjim doktorima, govori jedna među njima.

Zahvalan sam što mi je otac poživeo dve godine duže nego što su lekari predvideli, napominje neko drugi.

Svi klimaju glavom jedni drugima, a oči im se cackle od suza.

Neko predlaže da se svi uhvatimo za ruke i pomolimo.

Jebeš ovo, mislim.

Želim da vrištim! Nisam zahvalna ni na čemu od toga! Ni na ovoj bednoj večeri, ni na majčinoj kolostomskoj vrećici, niti na tome što je premašila ono što je predviđala dijagnoza! Ni na Peminim pogledima punim saosećanja, niti na očevoj ruci na mom ramenu! Jebeš sve to!

Naglo ustajem od stola i izjurim iz sobe. Pretpostavljam kako svi za stolom razmenjuju značajne poglede. Ona je šiparica, zamišljam kako govore.

Jadnica.

Ko ih jebe!

Neka se svi tornjaju!

Odjedanput mrzim sve to: sebe, oca, lekare, ovu bolnicu i sve te familije koje sede za trpezom na Dan zahvalnosti. Zarivam nokte u dlanove sve dok mi u mesu ne ostanu jarkocrveni polumeseci.

U pustom hodniku pronalazim javni telefon i okrećem broj Mišelovog stana.